

Proročište u ruševinama

Zapadni je kapitalizam u krizi.

U toku dva desetljeća, od 1950. do 1970. godine, od rekonstrukcije Evrope do velike recesije — inflacije recentnih godina — taj iskaz bio bi posvuda, osim na socijalističkoj ljevici, shvaćen apsurdnim. Konzervativci, liberali, pa i socijaldemokrati tvrdili su: kapitalizam se transformirao, rješavajući one unutrašnje suprotnosti koje su eksplodirale u vrijeme katastrofe tridesetih godina. Mnogima je on postao postkapitalizam, novo društvo za koje se, iako nejasno definirano, pretpostavljalo da je slobodno od destruktivnih ciklusa konjunktura i krize.

No, s druge strane, čak i sada, u vrijeme uzbuđenja sredinom sedamdesetih godina, kad je osjećaj zlih slutnji i straha prodro u zapadnjačku svijest, još uvijek ne izgleda da su te nove neprilike proizvod određenog ekonomskog sustava. Prije bi se za te stvari mogla okriviti neobično loša sreća. Organizacija zemalja izvoznica nafte neočekivano se ujedinila, odgovarajući tako na rat od Dana Kipura 1973. godine, otkrivši pri tom da bi se cijena nafte mogla učetvorostručiti. Loše prilike u Sovjetskom Savezu i drugim zemljama uzrokovale su porast cijene poljoprivrednom izvozu na svjetskom tržištu i dovele do skoka troškova izdržavanja. Isto bi se tako spektakularna neprikladnost ekonomskog rukovođenja u Nixonovoj i Fordovoj administraciji mogla shvatiti kao stvar političke slučajnosti, a ne strukturalne nužnosti. Zbog svega toga nije bilo potrebno pribjeći nekoj kategoriji kao što je kapitalizam, koja je za njih izvan mode. Jednostavno se proklinjalo nagomilavanje nesreća i tražio način kako se kroz njih provući.

To znači da je stvarna povijest krize iz sedamdesetih godina još uvijek tajna što se čuva od većine naroda koji zbog nje mora trpjeti. Usprkos svim suprotnim objašnjenjima, to je kriza